

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Rijselseweg (Ieper, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019B25
Februari 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.3.1	Volledigheid van het gevoerde onderzoek	9
1.3.2	Aanwezigheid van een archeologische site	12
1.3.3	De waardering van de archeologische site:	12
1.3.4	Impactbepaling	12
1.3.5	De bepaling van de maatregelen.....	12
1.4	Programma van Maatregelen	12
1.4.1	De aanleiding van het vooronderzoek	12
1.4.2	Bepalen van de onderzoeksstrategie	12
1.4.3	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	13
1.4.4	Onderzoeksstrategie en -methode.....	14
1.4.5	Onderzoekstechnieken	15
1.4.6	Eventuele afwijkingen van de CGP	17
1.4.7	Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	17
1.4.8	Vondsten	17
1.5	Conclusie	17
2	Bibliografie.....	18

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

Figuur 2: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).16

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

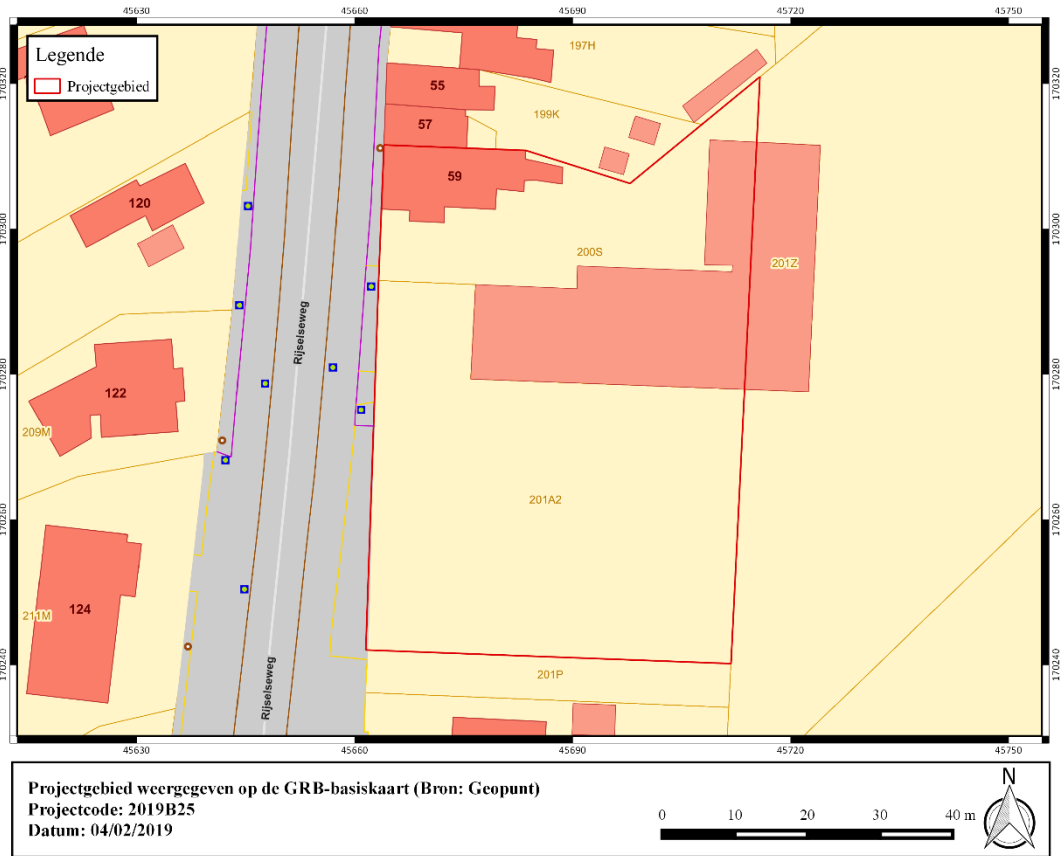
1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Stijn Moyaert Rijselseweg 122 8900 Ieper	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BVBA Ten Briele 14.15 8200 Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Ieper
	Deelgemeente	/
	Postcode	8900
	Adres	Rijselseweg 59 8900 Ieper
	Toponiem	Rijselseweg
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 45513$ $Y_{\min} = 170161$ $X_{\max} = 45851$ $Y_{\max} = 170396$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Ieper, Afdeling 1, Sectie C, nr's: 200s, 201a2 Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de sloop van aanwezige bebouwing en de realisatie van een nieuwbouw met bijhorende parking en buitenaanleg aan de Rijselseweg 59 te Ieper. Het plangebied is ca 3593 m² groot en is heden grotendeels in gebruik als grasland. In de noordelijke helft van het plangebied bevindt zich op heden bebouwing en verharding. Een deel van deze bebouwing wordt in het kader van de geplande ontwikkeling gesloopt.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen op een Wechseliaan terras, op de rand van de stroomvlakte van de Ieperlee. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het laat-Pleistoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied hoofdzakelijk een hydromorfe zandleembodem weer. Rondom het plangebied worden eveneens natte en waterverzadigde bodems gekarteerd. Het zijn voor een deel stuwwatergronden die sterk te leiden hebben onder wateroverlast. Gelet deze continue drassige toestand, was het terrein vermoedelijk in mindere mate geschikt voor akkerbouw.

Cartografische bronnen situeren het plangebied ten zuiden van de historische kern van Ieper. Het terrein ligt ten zuiden van de voormalige Sint-Michielsparochie en de Uterste Veste. Dit stadsdeel werd opgegeven naar aanleiding het beleg in 1383 door Engelse en Gentse troepen. Later werden, in het kader van de zuidelijke stadsverdediging, delen van deze oude parochie onder water gezet, zo ontstonden de ‘Verdronken Weiden’ van Ieper. Het onderzoeksgebied is ca. 500 ten zuidwesten gelegen van deze ondergelopen parochie. Op de Ferrariskaart is het terrein grotendeels in gebruik als weide, hetgeen getuigt van de soms zeer natte toestand van het terrein en de ongeschiktheid voor akkerbouw. Het is duidelijk dat de Rijselseweg in de 18^e eeuw reeds een belangrijke verbindingsweg is, langswaar beginnende lintbebouwing zich ontwikkelt. Jonger cartografisch materiaal geeft ter hoogte van het plangebied geen bebouwing weer. De orthofotosequentie geeft geen evolutie weer in het landgebruik de voorbije decennia.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog kwam de stad Ieper pal op de frontlinie te liggen. Na de Eerste slag om Ieper stabiliseert het front zich in een boog enkele kilometer ten oosten van de stadskern. De eigenlijke frontlinie bevindt zich richting Geluveld en loopt verder zuidwaarts richting Wijtschate/Mesenboog en noordwaarts richting Zonnebeke-Beselare. Tijdens de Tweede en Derde Slag om Ieper schuift het front respectievelijk richting het westen en vervolgens naar het oosten. Na het Lenteoffensief in 1918 komt de frontlijn tot op ca. 2,5 kilometer ten oosten van het plangebied te liggen. Met het bevrijdingsoffensief dat van start gaat in september 1918 desintegreert de Duitse verdediging en komt de Eerste Wereldoorlog tot een einde. Gedurende het vier jaar durende conflict is het plangebied gelegen in het Britse achterland. Op kaartmateriaal van het einde van de oorlog is te zien dat op en rondom het plangebied hoofdzakelijk logistieke infrastructuur is ingericht in de vorm van smalspoorwegen. Op een luchtopname van de zomer van 1918 is deze duidelijk te zien. Ten noorden van het plangebied is vermoedelijk een rangeerstation aanwezig. In het zuiden van het onderzoeksgebied is een noord-zuid gerichte rij van kleine structuren zichtbaar, allicht barakken. Verder geeft de luchtopname een veelvoud aan oost-west gerichte lijnelementen weer die aansluiten op de oostelijke perceelsgrens.

Op basis van de cartografische gegevens en het beschikbare luchtbeeld dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake oorlogserfgoed, resten van smalspoorwegen en mogelijk barakken en andere structuren. De hoeveelheid impactkraters rondom het plangebied wijzen op de reële kans dat zich nog niet gedetoneerde artilleriemunitie in de ondergrond bevindt.

Op het plangebied of de directe omgeving bevinden zich geen gekende archeologische vindplaatsen. Relevant voor het plangebied is onderzoek uitgevoerd in de Verdrongen Weiden ten noordoosten van het plangebied tijdens de jaren '90 naar aanleiding van de inrichting van een wachtbekken. Hierbij werden resten uit de late middeleeuwen onderzocht die in verband te brengen zijn met de verdwenen Sint-Michielsparochie. Er werden resten van bewoning en textielproductie aangetroffen uit de late middeleeuwen. Er werd een zeer rijke vondstenschat gerecupeerd die een dieper inzicht mogelijk maakt in de bewoning rondom de Komenpoort en de Ieperse lakennijverheid, evenals het dagelijkse leven van de Ieperlingen (CAI 75955). Net ten noordwesten van dit onderzoek werd in 2000 een noodopgraving uitgevoerd aan de Rijselseweg. Tijdens dit onderzoek werden eveneens resten van middeleeuwse bewoning en artisanale activiteit onderzocht. Het vermoeden bestaat dat één kruisvormige plattegrond het restant van een windmolen betreft (CAI 152754). Het leeuwendeel van de gekende waarden in de ruime omgeving betreffen sites binnen de middeleeuwse stadskern van Ieper waarbij eveneens menig restant uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen werd. Verder wordt op basis van cartografische indicatoren de aanwezigheid van menig laatmiddeleeuwse hoeves en andere structuren verwacht. Toevalsvondsten kunnen in hoofdzaak in verband gebracht worden met diepere uitgegraven tunnels en schuilplaatsen van Britse makelij. De gekende waarden wijzen in hoofdzaak op een trefkans inzake middeleeuwse en jongere relictien.

Concreet bestaat de verwachting ter hoogte van het plangebied in hoofdzaak uit sporenarcheologie vanaf de middeleeuwen. De historische en cartografische gegevens wijzen ook op een reële trefkans inzake archeologische relictien uit de Eerste Wereldoorlog. In het kader van artefactensites kan ook uitgegaan worden van een zekere trefkans, hoewel resten van de aanwezigheid van jager verzamelaars eerder gezocht moeten worden ter hoogte van de drogere randen van het waterverzadigde complex. Ook wijzen de gekende waarden niet op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden. Daarnaast dient ook de aanwezige bebouwing en de zichtbare infrastructuur en graafwerken op het luchtbeeld van 1918 in acht genomen te worden. Op basis van deze gegevens kan geconcludeerd worden er slechts een zeer beperkte kans is dat verder onderzoek in functie van artefactensites nog kan leiden tot enige kenniswinst. De meest geschikte onderzoeksmethode op het onderzoeksgebied is een proefsleuvenonderzoek.

1.3 Gemotiveerd advies

1.3.1 Volledigheid van het gevoerde onderzoek

Uit het bureauonderzoek blijkt een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De gegevens van de bureaustudie wijzen op een trefkans inzake sporenarcheologie uit de (late) middeleeuwen en Eerste Wereldoorlog. Hoewel het terrein gelegen is op het oude rivierterras langs de Ieperlee dient, in het kader van artefactensites, rekening gehouden te worden met de aanwezige bebouwing en zichtbare aangelegde infrastructuur op het luchtbeeld uit de Eerste Wereldoorlog. Gelet de relatief oppervlakkige archeologische situatie moet uitgegaan worden van een grotendeels omgewoeld bodemprofiel waarbij eventueel aanwezige artefacten verspreid zijn door de bouwvoor, beschadigd zijn en/of verwijderd of aangevoerd bij nivelleringswerken. Hoewel slechts indicatief wijzen de gekende waarden in de ruime omgeving niet op de aanwezigheid van (verploegde) artefactensites De kans op kenniswinst bij verder onderzoek door middel van archeologische boringen wordt is te beperkt om bijkomend onderzoek in functie van artefacten te verantwoorden. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek in functie van sporenarcheologie.

Volgende onderzoeksmethoden werden overwogen:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend, gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van verder doorgedreven archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten waarbij de archeologische/historische waarde niet volledig afgeleid kan worden uit de standaardbronnen die voor de opmaak van een archeologienota geraadpleegd worden. Eén van de meest voorkomende voorbeelden waar doorgedreven archivalisch onderzoek nodig is betreft locaties binnen het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog.

De kaart van Ferraris geeft aan dat het terrein onderdeel uitmaakt van een groot complex nat weideland ten zuiden van de historische kern van Ieper langsheen het alluvium van de Ieperlee. Ten noordoosten van het plangebied bevindt zich de verdwenen Sint-Michielsparochie. Net ten noorden van het onderzoeksgebied is bebouwing ingetekend. Ook de 19^e-eeuwse bronnen geven geen bebouwing weer binnen de grenzen van het plangebied.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog komt het plangebied op enige afstand van het oostelijk gelegen front te liggen, binnen de logistieke sector. Hierin komt gedurende de oorlog geen verandering. De impactkraters rondom het plangebied, zichtbaar op de geraadpleegde luchtfoto, suggereren wel dat het terrein tot op het eind van de oorlog regelmatig onder vuur wordt genomen door de Duitse artillerie. Binnen de grenzen van het plangebied is duidelijk logistieke infrastructuur aangelegd. Vermoedelijk betreft het de inrichting van een rangeerstation voor smalsporen in combinatie met opslagplaatsen en barakken. Wat eveneens onmiddellijk in het oog springt op het geraadpleegde luchtbeeld zijn de verschillende oost-west gerichte lijnelementen die aansluiten op het oosten van de planlocatie. In de zuidelijke sector valt centraal een noord-zuid georiënteerde rij kleine structuren op. Bijkomend archiefonderzoek zal slechts in beperkte mate kunnen bijdragen tot het archeologisch onderzoek.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk bodemonderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe bodemopbouw vermoed wordt. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond.

De gegevens van de Quartairgeologische kaart en de bodemkaart wijzen op een oppervlakkige archeologische situatie. Ter hoogte van het plangebied bestaat de verwachting hoofdzakelijk uit sporenarcheologie en relictten uit de Eerste Wereldoorlog, zichtbaar onder de bouwvoor. De bodemopbouw en impact van aanwezige bebouwing kan kosten-efficiënter geëvalueerd worden worden door de aanleg van gerichte profielkolommen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen en muren van bv. oude kloosters en kastelen of bunkers of ovens. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

Binnen de contouren van het plangebied is een verwachting inzake de aanwezigheid van structuren uit de Eerste Wereldoorlog die in kaart kunnen gebracht worden door middel van een geofysisch onderzoek. Echter dient rekening gehouden te worden met het bouwpuin na de

sloopwerken dat voor een zekere mate van ‘ruis’ zou zorgen tijdens de lezing. De kans dat een geofysisch onderzoek een meerwaarde is voor het proefsleuvenonderzoek en kan leiden tot kenniswinst is te beperkt.

-verkennd en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennend archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele bewaarde artefactensites in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waarneming kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de artefactenconcentratie gelokaliseerd en afgebakend worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten om de onderzoeksstrategie te optimaliseren of een opgraving in functie van een artefactensite. Deze sites dienen gezocht te worden op landschappelijke locaties waar de bewaringskansen m.b.t een artefacten-strooiing gunstig zijn.

De landschappelijke situatie, op het oude rivierterras langs de Ieperlee, indiceert een verhoogde verwachting inzake de aanwezigheid van gemeenschappen jager-verzamelaars. De gegevens van de bodemkaart wijzen op een relatief oppervlakkige archeologische situatie. Gelet de aanwezige bebouwing in de noordelijke helft van het plangebied en de infrastructuur die werd aangelegd over de gehele oppervlakte ervan, kan aangenomen worden dat ter hoogte van het plangebied reeds een aanzienlijk grondverzet heeft plaatsgevonden. Dit impliceert dat eventueel aanwezige artefacten in aanzienlijke mate zijn verplaatst doorheen de bouwvoor, beschadigd of verwijderd zijn bij nivelleringswerken. Ook dient de zeer natte toestand van het terrein in acht genomen te worden. Jager-verzamelaars zullen bij voorkeur de randen van dit natte gebied bezocht hebben. Deze gegevens leiden tot de conclusie dat de kans op kenniswinst bij verder onderzoek inzake artefactensites te beperkt is. Ook dient, hoewel slechts indicatief, aangegeven te worden dat de CAI geen melding maakt van enig artefact dat gedateerd kan worden in de steentijden in de ruime omgeving. De verwachting bestaat in hoofdzaak uit sporenarcheologie van middeleeuwse activiteit en resten uit de Eerste Wereldoorlog.

-veldkartering: een veldkartering of “field-walking” bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die een zekere mate van (regelmatige) oppervlakte bewerking kennen, dus hoofdzakelijk op akkers. De kartering wordt gewoonlijk uitgevoerd in parallelle raaien met een regelmatige tussenafstand. Soms wordt ook in een raster gewerkt indien een gedetailleerder beeld gewenst is. Op basis van waarnemingen kunnen eventueel interessante zones afgebakend worden. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

Het plangebied is niet in gebruik als akker maar is ten dele bebouwd en ten dele in gebruik als grasland, bijgevolg is er geen zichtbaarheid inzake vondstmateriaal aan de oppervlakte en kan een veldkartering niet leiden tot enige kenniswinst.

-proefsleuven: een proefsleuvenonderzoek heeft als doel het terrein steekproefsgewijs archeologisch te inventariseren en op basis van objectieve waarnemingen uitspraken te doen over de aanwezigheid van ondergronds erfgoed binnen het onderzoeksgebied en de impact van

de geplande werken hierop. Standaard wordt bij een proefsleuvenonderzoek tussen de 10% en 12,5% van het terrein archeologisch onderzocht.

Gelet de verwachting van sporenarcheologie en resten uit de Eerste Wereldoorlog, is een proefsleuvenonderzoek de aangewezen manier om eventueel aanwezig archeologisch erfgoed in kaart te brengen. Op basis van de waargenomen relictten kan de impact van de geplande werken bepaald worden. Dit onderzoek kan pas uitgevoerd worden na de sloop van de aanwezige bebouwing.

1.3.2 Aanwezigheid van een archeologische site

Tot op heden kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De beschikbare gegevens wijzen op de aanwezigheid van erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog. Verder onderzoek door middel van proefsleuven is noodzakelijk om de bewaringstoestand hiervan te bepalen.

1.3.3 De waardering van de archeologische site:

Niet van toepassing, cf. punt 1.3.2

1.3.4 Impactbepaling

Het bodemarchief dient eerst geïnventariseerd te worden, voor de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig erfgoed kan bepaald worden, cf. punt 1.3.2.

1.3.5 De bepaling van de maatregelen

De maatregelen kunnen pas bepaald worden na uitvoering van de terreininventarisatie. Enkel zo kan een duidelijke inschatting gemaakt worden inzake de aanwezigheid van archeologisch erfgoed en de impact van de geplande werken hierop cf. 1.3.2.

1.4 Programma van Maatregelen

1.4.1 De aanleiding van het vooronderzoek

Cf. supra, punt 1.3.6 Verslag van Resultaten.

1.4.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie

De keuze voor de beschreven onderzoeksmethode werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3

-mogelijk: na de sloop is het terrein is toegankelijk voor een graafmachine. Buiten eventueel aanwezige nutsleidingen worden geen obstakels voorzien waardoor de prospectie niet uitgevoerd kan worden.

-nuttig: gelet de beschreven verwachting is een proefsleuvenonderzoek na de sloop van de aanwezige bebouwing de meest geschikte manier om archeologische resten in kaart te brengen om zo de impact van de geplande werken hierop te kunnen bepalen.

-schadelijk: de mate van spoorbewerking tijdens een proefsleuvenonderzoek is normaliter beperkt, hierdoor blijven eventueel aanwezige relictten bewaard voor verder onderzoek.

-noodzakelijk: gelet het feit dat de geplande werken een substantiële ingreep in de bodem impliceren over quasi de gehele oppervlakte van het onderzoeksgebied moet uitgegaan worden van een scenario waarbij in-situ bewaring onmogelijk is.

1.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doel van de terreininventarisatie is een inschatting maken van aanwezig archeologisch erfgoed binnen het plangebied en de impact van de geplande werken hierop. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

-wat zijn de waargenomen bodemhorizonten, beschrijving + duiding?

-wat is de diepteligging van het archeologisch leesbaar niveau? Is er sprake van meerdere sporenniveaus?

-hoe verhouden de bodemkundige waarnemingen zich tot de gegevens van de Quartairgeologische kaart en de bodemkaart?

-in hoeverre is de bodemopbouw nog intact? is er sprake van verstoring? wat is de impact van de 20^e-eeuwse bebouwing en sloop op het bodemarchief?

-zijn er nog bodemsporen aanwezig die dateren van voor de Eerste Wereldoorlog? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen? Beschrijf.

-wat is de bewaringstoestand van deze sporen?

-kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van oudere antropogene sporen?

-wat is de relatie tussen de bodem, het landschap en de waargenomen relictten?

-maken de oudere sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?

-kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

-kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?

-zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting? Wijzen de sporen op artisanale activiteiten?

-zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? wat is de omvang? hoeveel niveaus? geschatte aantal individuen?

-zijn nog resten uit de Eerste Wereldoorlog bewaard binnen de grenzen van het onderzoeksgebied?

-hoe verhouden de waarnemingen op vlak van oorlogserfgoed zich ten opzichte van de gegevens van de bureaustudie?

-wat is de bewaringstoestand van de deze relict(en)?

-wat is de aard van de zichtbare infrastructuur op de geraadpleegde luchtfoto?

-wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale ontwikkeling en geschiedenis?

-voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk)?

-voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:

- wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?

- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?

- welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?

- zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

1.4.4 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek (projectcode 2019B25) uitgevoerd met betrekking tot het projectgebied te Ieper. Hieruit kon een trefkans inzake sporenarcheologie, waarbij eventueel aanwezige resten zichtbaar zijn onder de bouwvoor, afgeleid worden.

1.4.4 Onderzoeksstrategie en -methode

De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot het plangebied is een proefsleuvenonderzoek. Deze terreininventarisatie dient een statistisch representatief deel van het terrein te onderzoeken. De proefsleuven worden aangelegd in een regelmatig patroon met een tussenafstand van maximaal 15m om zo een gedegen inschatting te maken van het bodemarchief op het volledige onderzoeksgebied.

Er moet uitgegaan worden van een situatie waar de verticale stratigrafie relatief éénduidig is, conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk, artikels 8.6 en 8.6.2. Op basis van de beschikbare gegevens is de kans op relevante kenniswinst bij verder onderzoek in functie van artefactensites te beperkt om bijkomende middelen te investeren.

Het proefsleuvenonderzoek kan pas uitgevoerd worden na de geplande sloopwerken. Hierbij is het van belang dat deze niet dieper rijken dan de aanwezige vloerplaat of verharding, teneinde het bodemarchief niet verder te beschadigen. Tijdens deze sloopwerken geldt de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt als succesvol beschouwd indien er een de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden en het rapport wordt opgeleverd.

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek, tegen verwachtingen in, toch aanwijzingen voor de aanwezigheid van een artefactensite worden waargenomen, dient de onderzoeksmethode aangepast te worden. Het proefsleuvenonderzoek dient gestaakt te worden. Alle vondsten worden ingemeten en voorgelegd aan een materiaaldeskundige, opdat een verdere waardering van de vindplaats kan plaatsvinden (d.m.v. een waarderend archeologisch booronderzoek gecombineerd met bijkomende aardkundige waarnemingen in functie van bewaringscondities). Hierbij wordt verwezen naar de bepalingen rond steentijdvindplaatsen en relevante onderzoeksmethodes in de Code van Goede Praktijk.

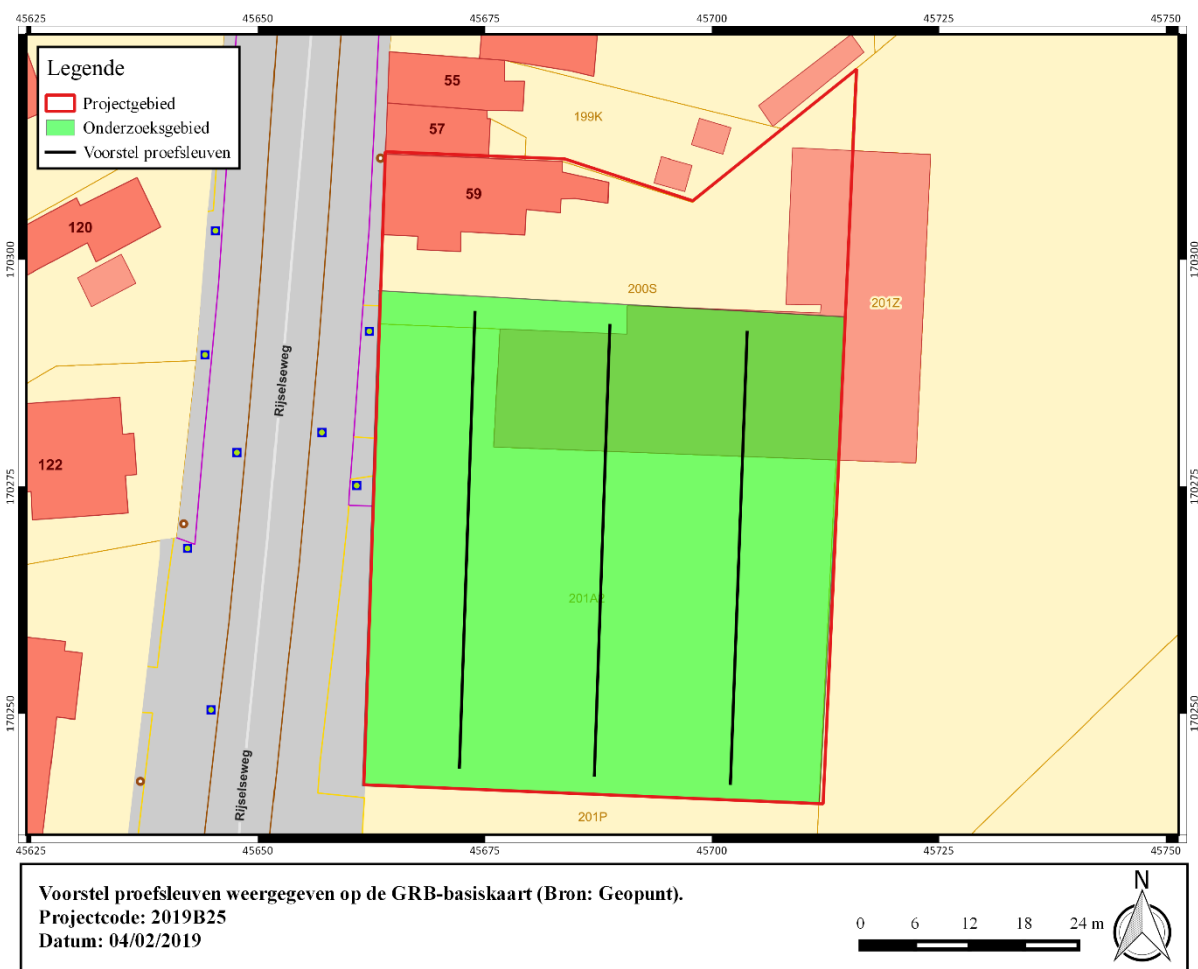
Gelet de ligging in de frontzone en de verschillende inslagkraters die herkenbaar zijn op de historische luchtfoto, worden de werken bij voorkeur begeleid door een OCE-deskundige.

Vóór het eigenlijke terreinwerk aanvang neemt bekomt de veldwerkleider de nodige leidingplannen. Deze plannen dienen continu aanwezig te zijn gedurende de uitvoering van het archeologisch onderzoek. De sleuven worden ingeplant parallel met de lengteas van het plangebied, dit impliceert een noord-zuid oriëntatie. Indien dit nodig mocht blijken om de onderzoeksvragen te beantwoorden, worden haakse sleuven of kijkvensters aangelegd om bepaalde fenomenen in een ruimer kader te bestuderen. Enige aanpassing van het sleuvenplan dient verantwoord te worden in de rapportage.

1.4.5 Onderzoekstechnieken

Het onderzoeksgebied is ca. 2722 m² groot. De proefsleuven dienen 10% van de onderzoekbare oppervlakte te beslaan (ca. 273 m²) met bijkomend ca. 2,5% aan kijkvensters of dwars/volgsleuven waar relevant (ca. 68 m²). De kijkvensters dienen voldoende groot te zijn om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen.

Figuur 2: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

De proefsleuven worden aangelegd door een rupskraan met tandeloze bak, deze graafmachine dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen. De minimale breedte van de kraanbak bedraagt 2m. De proefsleuven worden laagsgewijs uitgegraven door de kraan, onder begeleiding van de veldwerkleider, tot op het archeologisch leesbaar niveau. Indien sprake is van meerdere sporenniveaus kan pas naar het dieperliggende gezakt worden indien het bovenliggende vrij is van sporen.

Tijdens het terreinwerk dient aandacht uit te gaan naar de bodemkundige situatie binnen het plangebied en de relatie met de aanwezige sporen. Hiervoor dienen profielkolommen aangelegd te worden. Deze worden geïnterpreteerd door een aardkundige. Per sleuf wordt minstens één profielkolom aangelegd, in een geschrinkt patroon. Ze worden tot relevante diepte in het ongeroerd sediment uitgegraven. Het vooronderzoek met ingreep in de bodem, zijnde veldwerk, verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

Conform de Code van Goede Praktijk artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Dit in overleg met de aardkundige en het Agentschap Onroerend Erfgoed wanneer relevant. Bij voorkeur wordt in de prijsopmaak een stelpost voorzien die kan aangesproken worden voor natuurwetenschappelijk onderzoek indien nodig

1.4.6 Eventuele afwijkingen van de CGP

Voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal moeten worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

1.4.7 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder begeleiding van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en heeft aantoonbare ervaring met onderzoek op contexten uit de Eerste Wereldoorlog.
- een assistent-archeoloog voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk.
- een aardkundige ondersteunt de archeologen bij de interpretatie van de bodemprofielen en waargenomen sporen. Hij/zij rapporteert over de bodemkundige waarnemingen.

1.4.8 Vondsten

Overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch vooronderzoek conform artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar, het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

1.5 Conclusie

De initiatiefnemer plant de realisatie van een nieuwbouw met bijhorende parkeerinfrastructuur aan de Rijselseweg 59 te Ieper. De gegevens van de bureaustudie wijzen op een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit sporenarcheologie uit de middeleeuwen en resten uit de Eerste Wereldoorlog. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek. Het terreinwerk, verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

